

JAN AMOS KOMENSKÝ
HANA DOSKOČILOVÁ

Už po staletí učí učitele,
jak mají učit,
aby to děti ve škole bavilo

... ale dokud byl ještě kluk, chtěl být poutníkem.
Že by svět prošel krok za krokem a všechno si zblízka prohlédl...

Nedaleko městečka -ivnice stával kdys- ml-n. Zdejší ml-nář se jmenoval Martin a Jan b-l jeho s-n. Když mu b-lo šest let, poslal- Jana do škol- v -herském -rodě. B-la to škola přísná, -eskobratrská, ale Jan tam chodil rád.

Tehdy se děti učil- jen čtyřem předm-tům: čtení, psaní, -pěvu a náboženstv-. To všechno Jana bav-lo. Ale nejv-c se těšil, až se budou moci po v-učování přísného pana učitele na cokol- zeptat.

„Žádná otázka není tak hloupá, aby se na ni nenašla docela rozumná odpověď,“ usmíval se pan učitel.

Jan si školu zamiloval. Že se tam každý dozví, co potřebuje, o čem si tatínkové a maminky nemají čas s dětmi povídat. Nebo to možná ani nevědí.

Žáci ze vzdálených vesnic a samot mohli přes týden ve škole i přespávat a domů se vraceli jenom na neděli. I Jan byl mezi nimi. Ale on často v odpoledním volnu zaběhl na chvíli do nivnického mlýna, aby se aspoň se všemi viděl.

Až jednou mu pan učitel cestu domů zakázal.

„Nesmíš domů, Jene, dokud ti nedovolím. V Nivnici řádí nakažlivá nemoc a tvoji rodiče by jistě nechtěli, aby ses také rozstonal.“

„Co když se rozstůnou oni?“

„Jím už může pomoci jen Bůh,“ vzdychl pan učitel...

Toho roku zemřelo na mor mnoho lidí v okolí. V Janově rodině podlehl zlé nemoci otec Martin i maminka Anna, i obě mladší sestřičky. Je to veliká rána, když se někdo ze dne na den stane úplným sirotkem. Starší sestry se záhy provdaly a Jana si vzala teta Zuzana do Strážnice.

A tak se musel rozloučit i s milovanou školou.

„Musíš být silný, Jene,“ řekl mu pan učitel na rozloučenou. „Neštěstí zlomí jen slabochy, silně naopak posílí!“

Janovi ta slova velice pomohla, kolikrát v životě si je pak opakoval...

Tečku za Janovým dětstvím udělaly úřady, když mu pak po dlouhém čekání vyplatily dědictví po rodičích. Neváhal ani chvíli a vypravil se do školy v Přerově, aby se mohl stát panem učitelem. A také se jím stal! Nejdřív se učil sám, pak učil děti a nakonec učil učitele, jak mají učit, aby to děti ve škole bavilo. Napsal o tom řadu knih.

A jaký že je ten zázračný recept Jana Amose Komenského, Učitele národů? Úplně jednoduchý: ŠKOLA HROU

Vypracovala Tereza Zalabáková

JAZYKOVÝ ROZBOR

- 1) Na vynechaná místa v textu doplň chybějící písmena tak, aby text byl pravopisně správně.
- 2) Ve 4. odstavci urči slovní druhy.
- 3) Vypiš 3 jména vlastní.
- 4) V 1. odstavci najdi slovo utvořené skládáním.
- 5) Od podstatného jména škola napiš 5 slov odvozených.
- 6) Vypiš z textu příslovce ve 3. stupni.
- 7) K následujícím slovům napiš synonyma: nemoc, neštěstí, stonat, povídat.
- 8) Napiš antonymum ke slovu usmívat se.
- 9) Urči stavbu slova: odpolednímu.

VYHLEDEJ V TEXTU ODPOVĚDI NA NÁSLEDUJÍCÍ OTÁZKY.

- 1) Čím se chtěl J. A. Komenský stát, když byl ještě klukem?
- 2) Jak se jmenoval Janův otec a jaké povolání vykonával?
- 3) V kolika letech poslali Jana poprvé do školy?
- 4) Které předměty se děti tehdy učily?
- 5) Na co se Jan ve škole nejvíce těšil?
- 6) Jaký byl názor pana učitele na pokládání otázek?
- 7) Jaký byl vztah Jana ke škole?
- 8) Jak to měli se školou žáci, kteří byli ze vzdálených vesnic?
- 9) Proč zakázal učitel Janovi jít domů?
- 10) Jak postihl mor Janovu rodinu?
- 11) Jak zní hlavní rada J. A. Komenského?

Zdroj:

LEDERBUCHOVÁ, L., BERÁNKOVÁ, E. *Čítanka pro 6. ročník základní školy a primu víceletého gymnázia*. 1. vyd. Plzeň: Fraus, 2003, str. 28

Vypracovala Tereza Zalabáková

JAZYKOVÝ ROZBOR- ŘEŠENÍ

- 1) Na vynechaná místa v textu doplň chybějící písmena tak, aby text byl pravopisně správně.**

Nedaleko městečka Nivnice stával kdysi mlýn. Zdejší mlynář se jmenoval Martin a Jan byl jeho syn. Když mu bylo šest let, poslali Jana do školy v Uherském Brodě. Byla to škola přísná, českobratrská, ale Jan tam chodil rád.

Tehdy se děti učily jen čtyřem předmětům: čtení, psaní, zpěvu a náboženství. To všechno Jana bavilo. Ale nejvíc se těšil, až se budou moci po vyučování přísného pana učitele na cokoli zeptat.

- 2) Ve 4. odstavci urči slovní druhy.**

Tehdy(6) se(3) děti(1) učily(5) jen(6) čtyřem(4) předmětům(1): čtení(1), psaní(1), zpěvu(1) a(8) náboženství(1). To(3) všechno(3) Jana(1) bavilo(5). Ale(9) nejvíc(6) se(3) těšil(5), až(8) se(3) budou(5) moci(5) po(7) vyučování(1) přísného(2) pana(1) učitele(1) na(7) cokoli(3) zeptat(5).

- 3) Vypiš 3 jména vlastní.**

Nivnice, Jan, Martin, Uherský Brod, Anna, Zuzana, Strážnice, Přerov, Amos, Komenský

- 4) V 1. odstavci najdi slovo utvořené skládáním.**

českobratrská

- 5) Od podstatného jména škola napiš 5 slov odvozených.**

Školní, školský, předškolní, školák, školník, školačka, ...

- 6) Vypiš z textu příslovce ve 3. stupni.**

nejvíc

- 7) K následujícím slovům napiš synonyma: nemoc, neštěstí, stonat, povídat.**

Choroba, smůla, být nemocný, mluvit (říkat)

- 8) Napiš antonymum ke slovu usmívat se.**

Mračit se

- 9) Urči stavbu slova: odpolednímu.**

od/poledn/ím/u - předpona/kořen/přípona/koncovka

VYHLEDEJ V TEXTU ODPOVĚDI NA NÁSLEDUJÍCÍ OTÁZKY- ŘEŠENÍ

1) Čím se chtěl J. A. Komenský stát, když byl ještě klukem?

Poutníkem.

2) Jak se jmenoval Janův otec a jaké povolání vykonával?

Martin, mlynář.

3) V kolika letech poslali Jana poprvé do školy?

V šesti letech.

4) Které předměty se děti tehdy učily?

Čtení, psaní, zpěv, náboženství.

5) Na co se Jan ve škole nejvíce těšil?

Až se bude moct po vyučování učitele na cokoliv zeptat.

6) Jaký byl názor pana učitele na pokládání otázek?

Žádná otázka není tak hloupá, aby se na ni nenašla docela rozumná odpověď.

7) Jaký byl vztah Jana ke škole?

Měl ji rád.

8) Jak to měli se školou žáci, kteří byli ze vzdálených vesnic?

Spali ve škole, domů chodili jen na neděli.

9) Proč zakázal učitel Janovi jít domů?

Kvůli nemoci- moru.

12) Jak postihl mor Janovu rodinu?

Zemřeli oba rodiče i dvě mladší sestry.

13) Jak zní hlavní rada J. A. Komenského?

Škola hrou.